

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

III. De Ecclesiasticis constitutionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

DE JURE CANONICO.
TITULUS PRIMUS.

Dividitur in tres partes. In prima ponit, unde dicatur Jus Canonicum.
In secunda, quid sit. In tertia, ex quibus constet.
Partes patent. h. d.

IURI Canonico daturum operam nosse oportet, unde talis denominatio defecit. Et quidem Jus, generale est nomen. Canonium vero, dicitur à verbo Graeco *Kanon*, à quod Latine idem significat, quod regula: unde Jus Canonium, Jus regulare non male dixeris: quam denominationem ex eo accepit, quod ex regulis priorum Patrum ad rectum vivendi normam instituit deductum fuerit. Est igitur Jus Canonium, quod civium actiones ad finem aeternae beatitudinis dirigit. Constat vero in primis id Jus, divinae legis praeceptis, consuetudine, & constitutionibus: quae singula qualia sint, diligentius discipiamus.

Constitutio a est lex scripta. Constitutionum autem b alia Civiles, alia Ecclesiasticae. Civiles sunt, quas Princeps, aut Magistratus, aut populi sibi metipsis faciunt: quae quidem, si Evangelicis, atque canonicis decretis non sint contrariae, sunt omni reverentia dignae, atque eis Ecclesia saepe contra d haereticos, contra Tyrannos, & quoscunque pravae utitur: alioquin nullius sunt momenti, quod ulque adeo obtinet, ut etiam si quid in eis statutum fuerit, quod Ecclesiarum respiciat commodum, nullius firmitatis existat, nisi ab Ecclesia fuerit comprobatum. Sed nos ad Ecclesiasticas constitutiones stylium veritatis, earum originem, species, & auctoritatem breviter referentes.

DE JURE DIVINO, CONSVETVDINE ET CONSTITUTIONIBUS.
TITVLVS II.

De divinum est, quod continetur in Lege & Evangelio, & est immutabile h. d.

De divinum est, quod in Lege continetur & Evangelio, & quae immutabile semper permanet. Sunt enim Legis & Evangelii praecepta, aut moralia, aut mystica. Moralia praecepta nullam omnino mutabilitatem recipere possunt: Mystica vero, etiam quantum ad interpretationem mutata videantur, secundum moralem tamen intelligentiam nullam mutationem recepisse comprobantur.

Quae sit consuetudo, & unde duxerit originem, & quam vim habeat h. d.

De consuetudinis, post naturalem legem sumpsit exordium, ex quo homines in unum convenientes coeperunt simul habitare: quod ex eo tempore factum creditur, quo Cain civitatem edificasse legitur. Est autem consuetudo e, Jus quoddam moribus institutum, quod pro lege suscipitur: in his enim rebus, in quibus nihil certi divina statuit scriptura f, mos populi Dei, & instituta maiorum pro lege tenenda sunt: & sicut pravicatorum divinarum legum, ita contemptores Ecclesiasticarum consuetudinum sunt coecendi.

Prava consuetudo non legitur.
Haec tamen de ea consuetudine intelligere oportet, quae neque divino Iuri, neque Canonicis contradicit instituta: si quid autem contra fidem Catholicam usurpare disponitur, non tam consuetudo, quam vetustas erroris est appellanda.

Quae sit constitutio, & quatuorplex: & ex viles constitutiones, quae non sunt contra Evangelium & Canones, sunt honoranda, licet ipsi Ecclesia non legatur.

a. Can. dist. 2. b. dist. 1. in sum. c. can. si. s. hu. itaq. dist. 2. d. can. si. s. ius veri consuetudinis. dist. 6. c. can. con. sum. dist. 1. dist. 1. e. can. in rem. ii. dist. 1.

DE ECCLESIASTICIS CONSTITUTIONIBUS.
TITVLVS III.

Canones quibus consistit, & quatuorplex sint Concilia, & qua Concilia universalia.

Concilium e quidem alii sunt statuta Conciliorum, alii decreta Pontificum, aut dicta sanctorum. Conciliorum vero alia sunt universalis, alia provincialia, alia vero Episcopalia. Universalis sunt, quae sancti Patres ex universo orbe f in unum convenientes, iuxta fidem Evangelicam & Apostolicam condecorant.

Initium universalium Conciliorum celebrandum post Apostolos caput temporibus Constantinis: & ipsorum celebrandum est apud sedem Apostolicam auctoritas.

Quatuor g celebrandum initium post sanctissimos Apostolos à temporibus Constantini magni coepit. ipse enim primus, cum fervente persecutione docendiarum plebium commoditas minime daretur, Christianis, ut libere congregarentur, facultatem praestitit. Legitima h vero Conciliorum universalium aggregandorum potestas & auctoritas est penes sedem Apostolicam: quae i, si Romanus Pontifex interesse impediatur, unum vel plures speciales ad hoc legatos constituit solet.

Quatuor sunt principalia Concilia: Nicaenum, Constantinopolitanum, Ephesinum, Chalcedonense.

Inter k cetera autem concilia quatuor sunt, quae totam principaliter Christianam fidem complectuntur, quasi quatuor Evangelia: Nicaenum scilicet, Constantinopolitanum, Ephesinum, & Chalcedonense. in quibus velut in quadrato lapide sanctae fidei structura, confurgit.

Inter discordantia concilia praerogativa sententia eius quod est majoris auctoritatis.

a. Canon, constituto. 2. dist. 2. b. 3. dist. in sum. c. gl. p. canon. cum ad veram. 96. dist. d. canon. 1. in fin. & can. sequi. dist. 10. e. can. 2. s. poro. dist. 3. f. can. 1. in prin. vers. sub hoc. dist. 35. g. can. 1. in prin. dist. 35. h. dist. 17. in sum. in fin. & can. 1. & seq. d. dist. i. quib. foris. i. can. 1. s. inter cetera. & can. seq. dist. 35.

Lia vero concilia, quae ductu Sancti Spiritus congregata & celebrata fuerint, proximum ab istis sibi locum vendicant. Quod si quando inter ea discordantia inveniatur, illius sententia magis est tenenda, cujus antiquior & major est autoritas.

Provinciales concilia quae sunt, & quam auctoritate habeant. Provincialis a concilia sunt, quae propter Ecclesiasticas causas, & altercationum sedationes per singulas Provincias, convocantur Metropolitanis Episcopis, omnes provinciales Episcopos, & Cathedralium Ecclesiarum capitula, celebrari placuit. Haec autem neque diffinitiva, neque generaliter constituendi vim aliquam habent: sed tantum curandi, ut id servetur, quod aliis statutum est, & quod generaliter facti specialiter observari praecipuum est: licet interdum & vice ab his recte statuta sunt, etiam Cathedralia Ecclesia suscipiant.

Episcopalia concilia sunt, quae Episcopus in sua diocesi singulis annis convocat, dum inter suos Abbates, Presbyteros & Clericos cognoscit. In his, si quid ab Episcopo statutum fuerit, nec subditi extra Diocesim constituti, neque ignorantibus nisi si ignorantia supraligantur. Quamobrem pastoralis officii cura postulat, ut, quod in illis constituta fuerint, Episcopus suis plebibus nota facere non omittat.

Decreta Pontificum Romanorum aequivalentia decretis conciliorum. Decreta quoque Pontificum Romanorum Canonibus Conciliorum pari potestate exquantur. Nam si id demum hodie probatur, quod sedes Apostolica probavit, & quod illa repulsi, rejicitur: multo magis quae ipsa pro Catholica fide, pro sacris dogmatibus diversis temporibus scriptis, debent omnibus reverenter recipi.

Scripta sanctorum non inserta iuri communi, secundum potestatem Pontificum Romanorum locum obtinent.

Lia sane est causa eorum, quae sancti viri, vel sacrae paginae interpretes scripta reliquerunt: nam quae sacra canonibus inserta comperitur, patem cum eis obtinent firmitatem, cetera vero post sancti Pontificum auctoritatem tenent: nam licet divinarum scripturarum interpretes scientia Pontificibus interdum praecedant, quia tamen statuendi potestate desunt, in scripturis quidem exponendis illis quandoque praesomitur: in causis vero diffiniendis, secundum post eos locum habere merentur. Aliud est enim casus terminum imponere, aliud scripturas diligenter interpretari, cum in negotiis diffiniendis non solum necessaria sit scientia, verum etiam potestas.

In Canonibus versatur circa personas, res & iudicia. Versatur autem ius Canonium circa tria: circa personas, res, & iudicia. Verum quia posteriora duo ad personas referuntur, videamus prius de personis: parum enim esset illa nosse, si personae ignorentur, quarum causa illa ipsa constituta sunt, & per quas ea omnia administrantur.

DE IVRE PERSONARVM. TITVLVS IV.

Christianorum quidam sunt laici, quidam clerici: & clericorum quidam sunt in sacerdotio constituti, quidam in sacris, non in sacerdotio, quidam nec in sacerdotio, nec in sacris.

Personarum genera duo sunt, unum laicorum, alterum vero clericorum. Laici, qui & populi: res dici possunt, sunt, quibus licet temporalia possidere, uxorem ducere, causas agere, intervirum &

a Dist. 17. per totum. & can. propter. dist. 18. b d. dist. 18. c. in sum. c. can. pen. an. Palea 10. dist. 18. c. sicut olim. extra. de accus. d. can. per totum. dist. 19. e. dist. 20. per totum. f. sed alud. in sum. d. dist. 20. g. Can. duo sunt genera. 12. quaest. 1.

virum iudicare. Clerici sunt, qui divinis officio consecrati sunt, & quos ab omni strepitu cessare convenit. Videamus igitur de his, qui divinis officio consecrati sunt, si cognoverimus, quae istae personae sint. Quae sunt, qui laici sunt, intelligemus. Horum autem quidam sunt in sacerdotio, quidam in sacris, quidam vero in inferioribus, nec in sacris. Rursus eorum qui in inferioribus constituti sunt, quidam sunt in altiore gradu vel in inferiori, quidam vero in inferiore. Videmus igitur, quidam de his sacerdotibus qui in altiore gradu constituti sunt, quidam de his qui in inferiore, et subinde de his qui in sacris in sacris ordinibus constituti sunt, videtur, & de his, qui nec in sacerdotio nec in sacris constituti sunt.

DE EPISCOPIS ET SYRMO PONTIFICI. TITVLVS V.

Episcoporum ordo est repertus, & huiusmodi ordo per Papam locum tenet.

In altiori gradu constituti sunt Episcopi. Et sunt Episcoporum ordo tripartitus: alii enim sunt Patriarchae, five Primates: alii Archiepiscopi, alii simpliciter Episcopi Patriarchae sunt qui in antiquo Romano Pontificem tenent locum: quales Constantinopolitanus, Alexandrinus, Hierosolymitanus, Antiochenus. Appellatur autem Patriarcha, quia loco honore funguntur, quasi patrum Principes: cuius dignitatis excellentiam, & crucem e in ostendit Archiepiscopi & Archiepiscopi appellati recipere permittuntur.

Archiepiscopi sunt praesules Episcoporum in Provinciis Principes & Praesules. Provinciae quidem in antiquo adventu Christi tempore multae erant, & quae diverso postmodum tempore fuerant successibus renovatae est. Itaque cum quidam fuerant saeculi, nostris Patriarchas velut in saecula saecula ponere iusserunt. In civitatibus autem metropolitanis, quae minores Iudices habebant, illi vocati sunt, qui Metropolitanorum, aut Archiepiscoporum nomine designantur. Ad hos igitur non nisi subrogatos cognoscere pertinet: a quibus tamen si avarum illi appellare poterunt.

Episcopi sunt, qui praesunt majoribus populis, & locum tenent appellare possunt, & magna est eorum in Ecclesia auctoritas.

Impliciter autem Episcopi sunt, qui ministeriis populis & frequentibus civitatibus praesunt. Episcopus enim qui in Ecclesia praepositus est. Morem autem in ministeriis populi infra se positum spectantem in ministeriis. Horum autem non modica in Ecclesia est auctoritas, nam praeter ligandi solvendi que potestatem, & sollicitudinem, soli sacrum christum consecrati, & altaria & Ecclesias consecrant, & populos regunt, clericos ordinant, suspendunt & deponunt: ad hos potestatem excommunicatio, purgatio, omnis iudicium, dispensatio, lennis poenitentiae impolitio.

Quod inferiora conceditur, multo magis conceditur Episcopis. Quod autem divinus praedicta solus Episcopus esse que possit, non cum habet intellectum, quod Archiepiscopi & Primates non eandem habeant potestatem.

a Can. v. per dist. 21. b d. can. 1. h. Patriarcha. c. d. an. in. Patriarcha. d. can. de prim. d. can. dist. 21. dist. 22. f. Can. 1. h. Episcopus. dist. 21. g. Can. v. per dist. 21. h. can. quatuor. dist. 21. & c. quaest. 1. per totum. quaest. 1.

